

Első os. k. szabadalmazott duna-gőzhajózási társaság.

MENETTERV

a személyszállítóhajókról 1879. évi május 3-tól további
intézkedésig.

POSTAHÁJO-MENETEK.

LEFELÉ.

Bécsből Budapestre, napk. reggeli 7 órakor.
Győről Budapestre, napk. délelőtti 11 órakor.
Budapestről Mohácsra, vasárnap, hétfőn,
kedden, csütörtök és pénteken este 11 órakor.
Budapestről Zimonyra, vasárnap, hétfőn,
kedden, csütörtök, péntek és szombaton
este 11 órakor.
Budapestről Orsova-Galacra, vasárnap, ked-
den és pénteken este 11 órakor.
Mohácsról Zimonyra, hétfőn, kedden, szerdán,
péntek, szombat és vasárnap reggeli 8 ó.
Mohácsról Orsova-Galacra, hétfőn, szerdán,
és szombat n reggeli 8 órakor.
Eszékéről Zimonyra, hétfőn, kedden, szerdán,
pénteken szombaton és vasárnap reggeli
9 órakor.
Eszékéről Orsova-Galacra, hétfőn, szerdán és
szombaton reggeli 9 órakor.
Zimonyról-Orsova-Galacra, hétfőn, szerdán
és szombaton este 9 óra 30 perckor.
Báziásról Orsova-Galacra kedden, csütörtök,
és vasárnap éjjel 1 órakor.
Orsováról Galacra, kedden, csütörtök és
vasárnap délelőtti.
Gyúrgyevéről Galacra, szerdán, pénteken és
hétfőn délbén.
Galacra érkezés, csütörtökön, szombaton és
kedden délelőtti.

FÖLFELÉ.

Budapestről Bécsbe, napok délután 6 ó.
Győről Bécsbe, napokint esti 7 órakor.
Galacsról Budapestre, hétfőn, csütörtökön, és
szombaton reggeli 9 órakor.
Gyúrgyevéről Budapestre, kedden, pénteken
és vasárnap délután.
Orsováról Budapestre, csütörtök, vasárnapon
és kedden reggeli 8 órakor.
Báziásról Budapestre, csütörtök, vasárnapon
és kedden délutáni 2 órakor.
Zimonyból Budapestre, hétfőn, kedd, szerda,
csütörtök, pénteken és szombaton reggeli
6 órakor.
Ujvidékről Budapestre, hétfő, kedd, szerda,
csütörtök, pénteken és szombaton délelőtti
11 órakor.
Gombosról Budapestre, hétfőn, kedden, szer-
dán, csütörtökön, pénteken és szombaton
esti 6 órakor.
Eszékéről Budapestre, hétfőn, kedden, szer-
dán, csütörtökön, pénteken és szombaton
délután 5 órakor.
Mohácsról Budapestre, kedden, szerdán, csü-
törtökön, péntek, szombaton és vasárnap,
reggeli 2 óra 30 perckor.
Budapestre érkezés, kedden, szerdán, csü-
törtökön, pénteken, szombaton és vasár-
napon délután 3-5 óra között.

A Budapest-Orsova között közlekedő postahajók a budafok-tétényi és apostagi állo-
másokat se lefelé se fölfelé, — az Ercsi, Adony, Tass, Szalk, Herta és Ordas állomásokat
pedig csak fölfelé érintik.

A Budapest-Zimony között közlekedő postahajók a Budafok, tétényi és apostagi
állomásokat se le- se fölfelé nem érintik.

A postahajók a le- és fölfelmenetben a csász. kir. szab. osztrák államvasut vonataival,
továbbá az alföldi és pécsi vasutal csatlakozásában állanak.

A Budapest-Bécs között közlekedő postahajók a Verőce, Visegrád, N.-Maros, Szob, Szob,
Párkány, Sütő, Orth és Fischamend állomásokat se lefelé se fölfelé, — a Hainburg, Dövény
Pisze és Nyerges-Ujfalu állomásokat pedig csak fölfelé érintik.

SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ-MENETEK.

A Dunán.

Uj-Szönyről Budapestre, napokint reggeli 3 órakor.
Dömösről Budapestre, napokint, reggel 6 órakor (april 1-től október utoljái 5 órakor reggel).
Budapestről Paksa, napokint délelőtti 11 órakor.
Budapestről Mohácsra, napokint, déli 12 órakor.

A Tiszán.

Szegedről Zimonyba, csütörtökön és vasárnap reggel 6 órakor.
Szegedről Tételig, hétfőn és pénteken reggel 6 órakor.

A Budapestről kedden és pénteken lefelé, és a szerdán és szombaton Zimonyból
feléle közlekedő postahajók a szerdán és szombaton Tételtől Szegedre induló tiszai
hajókkal állanak közvetlen összeköttetésben.

A Szávan mindkét part érintésével.

Sziszekről Brodbá napokint reggeli 6 órakor, közte kétszer Zimonyba.
Sziszekről Zimonyba, hétfőn és pénteken reggeli 6 órakor.

A SZERB PART HOSSZÁBAN (vegyes szolgálat).

Sabácsról Belgrádra, szerdán és vasárnapon délbén,
(Gradištén való éjjeli zóssal).
Belgrádról Gradištére, kedden, csütörtökön és szombaton reggel az első zimonyi helyi-
hajó megérkezése után.
Belgrádról Milánovátzra szombaton reggel.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-
utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Épen most jelent meg!

HUNGARICAE RES.

EGY CONSERVATIV-tól.

Ára füzve 30 kr. Postán keresztvótás alatt bérmentve megküldve 35 kr.

Franklin-Társulat nyomdája (egyetem-utca 4.).

Sumatra-gyémántok.

E valóban pompás kőek rend-
kívül tiszta birak, víziszáraznak,
s csupán a próba által különböz-
tetők meg a valódiaktól. Szállítunk
vitelezőmentesen egyrészt, minden
double-aranyból díjazt 3, 4 főtét;
filibálakat, tómor double-aranyból,
párját 5, 6 főtét az összeg bármely
megkülönböztetés mellett. Gyárunknál
a bővítés megjelölendő.

Tómor arany-double mellom-
bok kővel 3, 4 főtét, és tómor
arany-double órákhoz, legújabb
állagban, 3, 4, 5, 6 forintra, vi-
szint kaphatók. 500/5

Ékszer-árak
gyári raktára:
Bécs, Praterstrasse 16. sz., Bécs.

Titoktartás mellett

szállítja a legjobb
GUMMI-CZIKKEKET,

valódi, legbiztosabb elővigyá-
zat készítéseket, 12 darab-
bot 80 kr-tól 6 frig. — Halhó-
lyagot, 12 dbot 70 kr-tól 5
frig. — Ismét eladók — en-
gedelményben részesülnek. —
Pikáns fényképek, csupán
térlet számára, egy borítékkal, 12
dbot, tucatlanra, 2 frt; ugyan-
azokból 24 dbot 3 frt 50 kr.
Gummi-árak raktára,
Bécs Praterstrasse 16-ik szám.

Dr. Lengyel F. nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből
ha annak tözset megfür ak, kifolyik, em-
ber emlékeztet őta a legkifutóbb szépi-
szernek van ismerve; ha pedig e nedv a
főttaláló utasi ása szerint vegri uton bal-
zsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos
hatású bir.

E a szam kisimítja az arcon tamadt redóket és himlőhelye-
ket, fiatal arczsint ad; a bőrnék fehérséget, gyűnség és fris-
séget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt a szeplőt, májfolto-
kat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrháthát és minden egyéb bőrszennye-
teltávolít. Egy korsóval használati usatással együtt 1 frt 50 kr
Valódi minőségben szállítja Budapestben, csupán
Török József, gyógyszerész, király-utca 12.;
Pozsonyban Pisztory Bódog, Mihálykapu; Temes-
várott Tarozai István. 5470

5000 db. uri ing, feltűnő oleó árakon.

Legtízesebb széles csikú oxford-íng, dbja frt 1.60, 2.3
Mind-uféle kockázott oxford-íng, dbja frt 1.40, 2.25
Elegáns szabá-u fehér íng, dbja frt 1.20, 1.40, 1.80, 2.25, 2.50.
Három darabnál kevesebb nem küldetik.
1000 db. női téli alsó szoknya,
szintén feltűnő oleó árakon. 5500
Sima poszt (nemes) szoknya, dbja frt 2.3-50.
Szép, díszes fodrozal nemes szoknya, d. ja frt 3.350, 4.5-8.
Fekete Moire árszoknya, simán, dbja frt 2-250.
F. kete Moire árszoknya, szép, fodrozal, frt 3.350, 4.5, 6, 7, 8, 10.
Csáky Ármin fehérmemű-gyára BUDAPEST
sugár-ut. octogon-tér 63. sz.
Írjegyzik kívámrta ingyen küldetik.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és
minden könyvtárban kapható:

A magyar nők házi naptára

1880-dik szököévre.

Szerkeszti
XII-dik évfolyam. BENICZKY IRMA. Ára füzve 60 kr.

TARTALOM: Naptári rész. — Jegyzéklapok a háztartás számára. —
«Nincs időm.» Egy családanya naplójából. — Ne légy másé (képpel). —
A hálózobá. — A koronamentők (képpel). — Az indiai shálok készítése
(képpel). — A hidegvizgyógymód napjainkban. — A luray csepőkőbarlang
Amerikában (képpel). — A cujos (amerikai fénybogár). — Az albánok (képpel).
— A myrtus. — A kínai nőkről (képpel). — Hasznos tudnivalók.
— Mulattató rész. — A gyorsírt napló. (Elbeszélés). — A keresztmama nevenap-
ján (képpel). — A repülő ember. (Rajz a magasabb régiókból). — Muszka
tavasz (képpel). — Mit rejt a jövőendő? (képpel). — Hogyan győznek a nők.
(Beszélyke. Kapri B. M.-től). — A jégen (képpel). — Hu-vang-liu. (Kínai
történet). — A ravasz Péter. (Humoreszk.). — Hajvásár. — Apróságok.
— Országos vásárok. — Kamatszámítás. — Cselédbért, árendát mutató tábla. —
Hirdetések.

Kertészgazdászati naptár

1880. szököévre.

Szerkeszti
II-dik évfolyam. D. FARKAS MIHÁLY. Ára füzve 80 kr.

TARTALOM: Naptári rész. — Bélyeg-illetékek. — Némi tájékoztató
jelen helyzetünkhöz. — Néhány szó azokhoz, kik földiparunk fölvirágosztatá-
sát a kormánytól várják. — Gabnafajok nemesítése, honosítása és állandósí-
tásáról. — Honosítási és termelési kísérletek. Dr. Farkas Mihálytól (4 ábrá-
val). — Csecesorítékekhez tartozó vetemények (6 ábrával). — Házi orvos vagyis
gyógyóvények ismertetése (2 ábrával). — Valami a tehéntartásról. Dr. Far-
kas Mihálytól. — Selvényzet. — Virágoskert. — Közhazsnu rövid közlemé-
nyek. — Időjárás. — Havi teendő emlékeztetője. — Üzödés. — Szoptatás
tartama a növelésre szánt állatoknál. — Apró majorság. — Gazdasági vete-
ménymagvak csiraképességének tartama. — Takarmány egyenértékét mutató
táblázat. — Hirdetések.

EMLEKBESZÉDEK.

Irta GYULAI PÁL.

TARTALMA: Kazinczy Ferencz. — Pákh Albert. — Br. Eötvös József. —
Toldy Ferencz. — Kriza János. — Szigligeti Ede. — Br. Kemény Zsigmond. — Gr.
Széchenyi utolsó évei. — Br. Jósika Miklós. — Mészáros Lázár. — Kossuth levele
Deák halálakor. — A «Vasárnapi Ujság» huszonötödik évfordulóján.
Ára füzve 2 forint.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre — 12 frt, fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre — 8 frt, fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre — 6 frt, fél évre — 3 *

44-dik szám. 1879.

BUDAPEST, NOVEMBER 2.

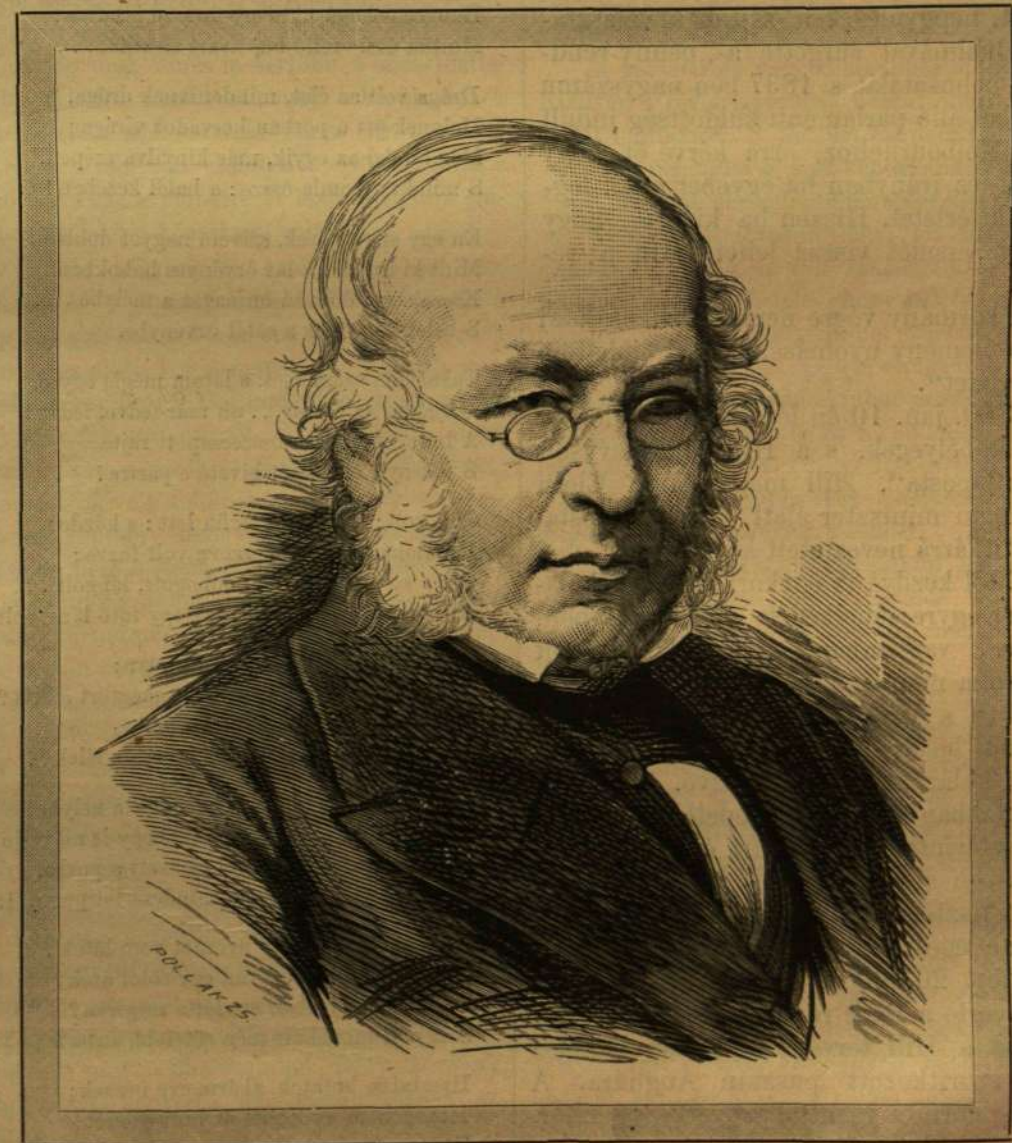
XXVI. évfolyam.

SIR ROWLAND HILL, A POSTAUGY REFORMATORA.

Ez év szept. 4-én fényes gyászokcsit
kísértek London egyik külvárosából
Hamptheadből a westminsteri apát-
ság sirboltja felé, a nagyszerű pantheonba,
hová csak királyait, halhatatlan költőit,
nagy hőseit, s a tudomány és művészet
óriásait fekteti örök nyugalomra az angol
nemzet. A koporsó szemfédelének szalag-
jait miniszterek tartották, lordok alkottak
körötte sorfalat, tesületileg jelent meg a
City, s beláthatatlan sora követte a ko-
csiknak.

Nagy államférfi volt a megboldogult,
avagy tán hadvezér, ki újabb dicsőséget
irt a régihez Anglia történetkönyvébe? A
szónoki emelvényen vagy a festőállvány
mellett, könyv- és irattárakban avagy
fölfedező utazások által, vagy mint költő
tette nevét olyanná, hogy beigtaták nevét
a halhatatlank közé s földi maradvá-
nyait oda helyezték, a hol a nagy nemzet
legnagyobb fiai adnak haláluk után egy-
másnak találkozózt?

Nem. A megboldogult egyik se volt
ezek közül. Még negyvenkét év előtt
elrongyolt ruhában haladt, gyalogszettel
a Birminghamból London felé vezető
uton. Szegény néptanító volt, kinek egész
évi fizetése alig ment föl 30 font sterlingre.
Atyja is az volt Kidderminsterben, a hol
1795. decz. 3-án ez a fia született. A
fiu még nem volt hét esztendő, mikor
az apa jobb sors reményében Birming-
hamba ment lakni s ott iskolát alapított.
Rowland, a fiu, még csak tizenkét éves volt,
mikor atyja munkára fogta s ez aztán test-
véröccsével Mátyással együtt tanítani
segített atyjának az iskolájában. Mikor
már gyermekek még csak kezdik a tanu-
lást, ők már tanítottak. De nem csak ta-
nítottak, hanem egészen új rendszert is
behoztak az iskolaéletbe: egész alkotmá-
nyos rendszert, melynek értelmében fe-
gyelmi ügyekben magok a tanulók ítél-
tek társaik fölött s a tanítók csak mintegy
a főbebezési forumot, a felsőházat alkot-
ták. E fantasztikus tanrendszert sok gúny-
nyal találkoztak, de később dr. Arnold
szintén behozta azt Rugby-ben s nem min-
den jó eredmény nélkül.

SIR ROWLAND HILL.

Valóban különös, hogy nekem majdnem a tél végeig egyszer sem jutott eszembe, hogy bizony szeretem őt titokban nézni, de nem vettem észre az egész télen át, hogy csak egyszer is rajtam feledte volna tekintetét. Felénkségnek tulajdonítam ezt. Aztán meg a fájdalom után arca oly szerény félénkséget és grönögéd-

soha, de soha sem tartottam bűnösnek. Nem mintha könnyelműen ítéltem volna, hanem mert az első naptól fogva, még mielőtt megvettem az ágyat, a teljes boesánat eszméje fészkelte meg magát nálam. Szóval különczködés vala ez részemről, ki csak erkölcsileg vagyok szigorú. Mert az én szememben annyira le volt győzve,

tetszék: hogy feleségem örül, hogy ez asszonyal jól tevék.

Jött a tavasz, április közepe felé járt, kiveték a kettős ablakokat s a nap ragyogóbb fényrel kezdé megvilágítani csöndes lakunkat. Azonban lepel fődé szememet s elvakítá agyamat. A sors rettenetes leple! Hogyan történt-

SALAMON BÖLCSESÉGE. — KNAUS LAJOS FESTMÉNYE UTÁN.

séget árult el! Ugy gondoltam, jobb lesz a várakozás s — „s ő maga fog közeledni hozzám“...

Ez a gondolat kimondhatatlan elragadtatással töltött el. Mondok még valamit. Néha majdnem akarattal gyötörtem magamat azzal, s eszemet és lelkemet valóban oda is tereltem, hogy ő volt az, ki megsértett. Ez így ment egy ideig. Azonban a gyűlölet sehogy sem tudott megérni, megerősödni lelkemben. De meg magam is éreztem, hogy ez csak játék. S jöllehet szétszakítottam vele a házasság kötelékeit,

alázva, meg örve, hogy néhanapján keservesen szántam őt, noha nem tagadom, némelykor nagyon tetszett nekem az a gondolat, hogy ő meg van alázva. Épen különböző voltunk volt reám nézve ingerlő...

E télen sikerült nekem néhány jó lépés önkényes végrehajtása. Elengedtem két tartozást s egy szegény asszonynak biztosíték nélkül hiteleztem. Feleségemnek nem szóltam erről, mert nem azért tettem, hogy tudomására jusszon, de az asszony majd térdén állva jött hálálkodni. Ennélfogva hire kelt tettemnek; nekem ugy-

hogy lehullt szemekről s én egyszerre láttam s jól felfogtam mindent! Véletlen volt-e ez, vagy ennek is eljött az ideje, avagy a napfény támasztotta tompult elmémbe ezt az eszmét, ezt a gondolatot? Nem, nem gondolat, találatkonyság játszanak itt közre, egy eddig dermedt erecske kezdett működni, rángatózni, fölelevenni s bevilágítani egész eltompult lelkemet és örült büszkeségemet. Csakugyan fölugrottam erre helyemből. De hát megakadályozás nélkül történt. Este felé, délután öt órakor történt...

(Folyt. köv.)

A magyar hadi történethez.

A nemzetek megújodása a nemzeti múlt emlékeinek fölidezéséből meríti legfőbb erejét. Minden nemzeti megújodás (renaissance) közt az első, az olasz, nemcsak a római és görög műveltséget és jöletet igyekezett elérni, hanem a klasszikus népek politikai és katonai erejének utánzására is törekedett. Párhuzamosan járt a két irány, Dantétől kezdve Machiavelliig. Tudjuk, mennyire sikerült az első, mily borzasztó végletekre s mily szomorú bukásra vitt a második. A magyar nemzeti újjászületés is politikai és irodalmi volt egyszerre. De míg irodalmi te-

mértékben a szakköröket, s *Ipolyi Arnold* legújabb nagy beszéde a közönség figyelmét is e tárgyra irányozta. Salamon könyve különösen a vezérek korát tárgyalja, azon kort, melyben a magyar seregek Konstantinápolytól Bordeauxig, Kalabriától Brémáig száguldoztak. Különösen a görög kútfők alapján igyekezett megismerni azon politikai és hadi szervezetet, mely ezen páratlan erő kifejtését lehetővé tette. *Ipolyi* beszéde az egész magyar hadi történetre kiterjeszkedik, kimutatva a különböző tényezőket, melyek a századok folyamában a magyar hadi élet emelkedésére vagy hanyatlására befolytak.

A mi a hadi szervezet politikai oldalát

országok szolgáltak színhelyül, mennyire kimutatták a jól élelmezett sereg elsőbbségét a nélkülöző, koplaló fölött. Mily roppant fontossága lehetett ennek oly időben, midőn az egyes államok hatalmát a szerint mérték, hány napi járásnyi pusztaság választja el őket szomszédjaiktól. És ha a magyarok fegyverre, vezetésre, hadi szervezetre nézve fölülmúlták a középkor egyéb népeit, az élelmezésre nézve, azt mondhatjuk, versenytárs nélkül állottak.

Forrásunk e tekintetben *Matteo Villani* krónikája, mely 1348-tól 1363-ig följegyzí a világszerte végbemenő eseményeket, a mint azok a florenzi polgár szemei előtt elvonultak.

NÉVNAPI KÖSZÖNTŐ. — KNAUS LAJOS KÉPE.

kinetben idegen alapon, külföldi befolyások után indulhatott csak, állami s katonai tekintetben oly gazdag és önálló multja van, mint bármely más európai államnak. A magyar nép szellemi arculatára a honfoglalás után lefolyt első századokban nem az irodalom s művészet gyér emlékei, hanem az állam és katonaság hatalmas szervezete vetnek legbiztosabb világot.

Mindazonáltal aránylag új azon irány történetírásunkban, mely ezen kiválóan nemzeti régiségek kutatását tűzte ki feladatául. *Körösnagy* és *Kiss Károly* kísérletei után legújabb időben *Salamon Ferencz* korszakalkotó műve a magyar hadi történetről foglalkoztatta nagyobb

illeti, azt tudósaink oly tüzetesen megvilágították, hogy kutatásaik eredményein a további buvárkodás alig fog változtatni. A nagy katonai erővel szükségképp együtt járó politikai központosság, a belső összefüggés a politikai fölcsúzás és a hadi tagoltság közt, mindezek kétségbevonhatatlan történeti tényeknek tekinthetők. Van azonban a hadviselésnek egy más oldala is, nem oly szembetűnő első pillantásra, nem is oly érdekes, mint a vezetés, a fölcsúzás, a csatarend körül fölmerülő kérdések, de a háború végeldöntésére nézve ép olyan fontos. Ez az élelmezés. Szükségtelen kiemelnünk: épen az újkor háborúi, melyeknek a legmiveltebb s legtermékenyebb

Egész történetírói dynasziát képeztek a Villanik: *Giovanni*, *Matteo* és *Filippo*; nem csak koruk eseményeit és városuk viszonyosságait írják le bőven, hanem eleitől fogva megírják a világtörténetet, és azon nagy szerepnél fogva, melyet Florensz mint az akkori világ iparos és pénzügyi központja vitt, a legtávolabbi nemzetekre is kiterjedt érdekük és figyelmük.

A magyarok pedig soha sem keltették föl annyira az olaszok érdeklődését, mint akkor, midőn Nagy Lajos vezérlete alatt a magyar lovasság keresztül-kasul száguldozott Itálián.

* Cronichi di Giovanni, Matteo e Filippo Villani. Trieste 1857.

egyházmegyék szerint. A rendes napokra pedig főképp azon szentek neveit teszik, melyek az egyes vidékeken különös tiszteletben részesülnek.

Cyprus szigetén az angolok az Olymp hegy tetején csillagvizsgáló intézetet akarnak fölláttatni, mivel Angliában a ködös időjárás az asztromiai kutatásokat megnehezíti.

Ismeretlen városok. Amerikában, főleg az Egyesült-Államok délnyugati részén az utóbbi időben tett nagyszerű felfedezések vonják magukra a világ figyelmét. *Uj-Mexikóban* és *Arizonában*, továbbá *Utah* és *Colorado* vidékén nemcsak egyes épület-

közüli egyesek 500 lábnyi hosszuk, s belül több teremre osztók. Legnevezetesebb a „Casa del Eco” nevű épület, mely 200 lábnyi magasabb barlang belsőjében van, minek folytán rendkívül impozans benyomást gyakorolhat a szemlélőre. Más helyeken ismét a kisebb házak egész sora emelkedik, melyek fecske-fészkek módjára a sziklafalhoz vannak ragasztva. E talánszerű romokról már a spanyol foglaltatás korában keringtek hírek, de ezeket meséknek tartották, míg csak az amerikai országfelmérési bizottság felfedezései valóságukat be nem bizonyították.

gen épült. Kicsinyben a párisi opera utánzása, 1300—1400 néző számára rendkívül kényelmes hely van benne s a bécsi opera berendezése szerint van a szellőztetésről gondoskodva. Kicsinyben a legtekintélyesebb színházak közé tartozik.

Egyetlen hirdetésre. Dr. Tibbits Herbert a „Times”-ban hirdette, hogy egy úri nőre van szüksége mint háztartónőre s egész határozatlanul „jó tisztelődíjat s kényelmes ellátást” ígért, s ez egyetlen hirdetésre több mint 1100 ajánlatot kapott.

A „Resolute” angol hajót most bontják szét, mint haszonvetéltent. Ezen hajóhoz igen sok tör-

KATHOLIKUS FERDINÁND ÉS IZABELLA SIRJA GRANADÁBAN. — DORÉ RAJZA.

maradványokra, hanem egész városromokra bukkantak, melyekben őt nép lakott. Egyes hozzáférhetlen sziklákban, barlangokban, sziklarepedésekben óriási nagyságú kőépületek maradványai vannak, melyekben elhasznált táplálék-maradványokat találtak, de — s ez csodálatos — eddig nem fedeztek még föl oly jeleket, melyekből következtetést lehetne vonni, hogy ez épületekben az úgynevezett szikla-barlang-lakók tartózkodtak. A tudósok azt vélik, hogy ez ősnép valószínűleg tűzimádó volt, a mely halottait elégette, innen magyarázták, hogy emberi csont-maradványokat sehol sem lehet találni. Ez épületek

A legnagyobb acélhajó a világon a „Buenos Ayrean,” melyet Dumbartonban (Anglia) Denny Vilmos s testvére hajógyárából okt. 3-án bocsátottak vízre. Egy Allan nevű glasgowi cézég rendelte meg s feladata a Plata folyó és Kanada között a marhakereskedést előmozdítani. Hossza 385 láb, szélessége 42 láb, mélysége 34 láb 2 hüvelyk s tartalma 4040 tonna. Gőzgépe 500 lóerejű s fűtő a legnagyobb acélfűtők mindeddig.

Igen szép új színházat nyitottak meg okt. 2-án Genfben nagy ünnepélyességekkel. A színház Brunswick herceg alapítványából 5 millió frank költsé-

téti emléket van csatolva, különösen nevezetes két utja 1850-ben és 1853-ban Franklin s társai felfedezésére, mely alkalommal az éjszakai sarkon több eddig ismeretlen vidéket fedeztek fel.

A körtefát Japánban mesterségesen kiszélesítik, a talajtól vagy hat láb magasságra egész rácsot készítenék számára. A fák alatt sok zöldseget s növényt termesztnek, melyek kevés napfényt kívánnak vagy éppen az árnyékot szeretik. Yokohamától Tokio felé a vasút mellett egész ligetek vannak ily körtefák.

A magyar nemzeti muzeum régiség-tárának legújabb gyarapodása.

A magyar nemzeti muzeum e hóban oly fejedelmi ajándékkal gazdagodott, melynek pártját eddigi evkönyveiben nem jegyezték fel. Addig is, míg egyes darabjait bővebben leírnék, elégséges lesz egy általános ismertetés, hogy a régész-közönség e kincseink értékéről tájékozódhasson magát. Vannak itt elsőrendű ősrégészeti tárgyak, két kehely a XV-dik századból, egyházi és világi kincsek s ékszerek a XVI-dikból, kancsók, serlegiek történelmi személyek birtokából a XVII-ik századból, s jellemző tárgyak a XVIII-dikból. Azon fényes sorozat, mely a nemzeti muzeumban az arany- és étvősi-párt az őstörténelmi idők óta mai napig felvilágosítja, s mely gyűjteményünk egyik büszkesége, ezen főúri ajándék által tetemesen gyarapodott; az ipar-muzeumnak is jutott tizenöt diszes tárgy, a könyvtárnak két nevezetes kódex, ugy szintén a képtárnak II. Rákóczy Ferencnek Lengyelországban festett ifjúkori arcképe, továbbá Pekry László és neje Pekry Szidónia érdekes képei, végre Báthory István Flórenczben öröközt gyönyörű arcképének egykoru másolata.

Az őstörténelmi tárgyak közt kitűnő egy bronz homlokdisz, diadema, ezt egy vastag bronzsodrony képezi, mely a torques csavarásait utánzó vésett mélyítésekkel ekes, ez elöl mindkét felől keskeny hosszukás lemezzel van kovácsolva, melyen vésett zigzag-diszitményt látunk, s mely kettős tekercskoronggal végződik, oly módon mint a fokorui és acsádi arany karperecek. — A diademák az őstörténelmi tárgyak közt a legtrikábbak közé tartoznak, bronzból a nemzeti muzeumban csak kettő őriztetik, mely soká nyakvédnek tartatott, s mint ilyen a „Kallauz”-ban tétetett közé. Egy harmadik hasonló a Pfeiffer-gyűjtemény disze, a negyediket, négy-szögű bronzsodronyból, felül négy tekercskoronggal, az őstörténelmi kiállításnál láttuk, mint az árvaegyei gyűjtemény tulajdonát, egy hasonló, de csonka és összehajlított az egri muzeumban találattik, a hatodik, leggyengébbet s legdurvábbat, vastag sodronyt, mely elöl mindkét felől egy-egy tekercsben végződik, Majláth Béla birta. Ezek közül legszebb az árvaegyei, utána következik mindjárt a most leírt, melynek lelhelye Szebeszlő, Toróczmgyében. Ugyanonnét származik egyike azon óriási diszruhák-csoknak, melyek közül őt őriztetik a nemzeti muzeumban, a hatodik, mely most jut hozzájuk, kilencz tekercskoronggal bir, s a munka szépsége s megtartása által is kitűnik, csaknem teljesen ép, csak egy tekercse tört le, mely könnyen oda forrasztható.

Ezzel együtt találtak még egy ritka szépségű rövid kardot, egy vert mivű bronzcsészét s két karvédet, mely nemében egyetlen. Óriási levélalakban készült egy bronzlemez, erős bordával és perimével, mely négy hajlással a kar körül tekeredik s felül, alul tekercsben végződik.

Egy, tizenhárom diszített nagy bronzkariból álló láncz, egy másfél méternél hosszabb kis szemekből álló kettős láncz, melybe felül egy ruhakapocs, alul egy korong-idomu diszitmény van akasztva, s melyről egész hosszában kimért távolságra kétféle csüngők függnek, s egy, fájdalom, csonka bronz-sisak egészítik ki az őstörténelmi tárgyak sorozatát; egy teljes ép zabla s kantár bronzból képviseli a népvándorlási időszakot.

A csucsives stílt mutatja nekünk egész tisztaságában egy gyönyörű aranyozott ezüst-kehely, melynél szebbet nem ismerek, olyat t. i., mely a XV-dik században magyar műhelyből került volna ki, kupájának alsó részét filigran munka disziti, melyben hat kör be van illesztve, három közülük filigrános zománczszalaggal, mely virágdiszitményt ábrázol barna mezőben, zöld, kék és fehér színnel. A közte levő három körben szent Katalin, szent Borbála és szent Erzsébet felalakjait látjuk, szép alacsony bevészt dombormű (relief en creux). A kehely gombja (nodus) tizenkét csucsives fülkét képez,

* Ama nagyszerű ajándékról, melyet a nemzeti muzeum legközelebb egy nevét nyilvánosságra hozni nem óhajtott förtől kapott, az „Archaeologiai Értesítő” novemberi száma Pulszky Ferencz szakavatott tollából érdekes ismertetést közöl, a melyet a szerző fölhatalmazása folytán a nevezett derék közlönyből mi is átvesszünk.

háromba zenélő angyalok szobrocskái illesztve, kilenczből elkallódott a szobrocska, s látható a filigrános zománcz, mely a kehely szarát disziti. Lába hat karjára szélesedik, az egyikben ott van a donatariusnak czimere és neve NIARI PAL zománczban beleégetve, az öt körében látjuk szent Istvánt, remete szent Pált, szent Imrét, remete szent Antalt és szent Lászlót domborműben. A talapat karait mindig egy lilomalaku, belül két zománczszalaggal ékes virág különli el egymástól. A magyar szinek s a czimer körül lévő magyar felirat bizonyossággal szolgálhat, hogy ezen remekmű a honi ötvösiparnak terméke.

Nem kevésbé érdekes egy ezüst ereklyetartó, karcsu fatörzsön egy médaillon, melyen három csucsives fülkében három szobrocska áll: a szent szűz, szent Borbála és szent Miklós. E stílszerű talapaton három czimer s a mondat-szalagon BLASI - 1500 DE BISTRIC 1502. Ez tehát erdélyi ötvösmunka, sokkal szebb, mint azon százsz ruhakapcsok, melyek elrendezésökben hasonlítanak ezen ereklyetartó dobozához.

E gyűjtemény harmadik egyházi kincse osztrák eredetű, egy ébenfából készült, ezüst szobrocskával és domborművekkel diszített szárnyoltárka, négy miniatúr képpel, melyet, mint a felirat tartja, Eham Mihály, Budolf császárnak husz éven át udvari tanácsosa, a szent Maria ad Angelos kolostornak Bécsben 1609-ben ajánl fel. Az ezüst szobrocskák remekei a kisművészetnek (Kleinkunst), felül a feltámadt Krisztus, az üres koporsónál az angyal és a két szent nő, oldalt szent Péter és szent Pál. Az oltárka szárnyán az angyali üdvözlés, de itt csak a szűz maradt meg, az angyal elveszett; oldalt Mihály arkangyal letiporja a sántát és szent György a sárkányt, alul a gyászoló szent szűz a meghalt Krisztussal térdein, legalul a talapaton a négy evangélista domborműben. Ezekon kívül angyalok és szeraphimok csüggnek le az oltár szögleteiről, a hátlatot pedig szép renaissance bokréta diszítik. Ezen oltárka Jamnitzer iskolájának egyik remekműve, mely ugyanakkor virágzott Németországban, midőn Benvenuto Cellini Olaszországban, D'Arphé Spanyolországban.

Reánk nézve érdekes egy nagy ezüstpohár 1617-ből Bethlen Gábor fejedelmi czimerével s feliratával; a XIII szám a pohár karimáján azt jelenti, hogy ez egy sorozathoz tartozott, melyben mindig az egyik pohár a másikba illett be, s hogy ez volt a tizenegyedik. Hasonló egy-másba illő pohársorozatot láttam b. Apor Károlynál s a gróf Teleki-családnál.

Nagyérdemű továbbá egy ezüstcsésze a hólyagos modorban, alján az Apafi czimerrel s a következő felirattal: APAFI ANNA ANNO DO 1666; egy fédes kancsó INCZEDI PAL AN DN 1679 6 July; tizenkét ezüst tányérka, állítólag Eugenius herczeg hagyatékából, hadi jelenetekkel, kiváló kiveret munka a múlt század kezdetéből, egy cseh kehelyűveg a Czobor grófok vésett czimerével, és Schwendi Detre és neje Teufel Borbála feliratos zománczos üvegkancsója czimerekkel, nevével s jelmondatukkal 1577-ből.

Mindezeknél becsesebb még egy zománczos arany náfa, mely a maga nemében legelső rangba helyezendő. Egy koronázott fehér orosz-lán, villogó gyémántkarddal jobb karmaiban, barnás rókát s egy fehér kakast tapos. Czimer is van az oldalon, két nyílal keresztüllött bikafő, mely előttem ismeretlen. E mű a XVI-dik század elejéből való, olasz eredetű, minden tekintetben remek munka.

A gyűjtemény számos egyéb tárgyai közül, melyek mind igen becsesek, ha nem is oly elsőrendűek mint azok, melyeket említett, kiemelendő még egy erdélyi zománczos ezüst náfa, szarvason ülő ezterázó nő. Ez alakkal sokszor találkoztam erdélyi gyűjteményekben, de nem tudom megjelteni; a szarvas Genovává emlékeztet, de a nő szép öltözetet s a gyermek távolléte kizárja ezen megjelést.

Több műértő egymástól függetlenül, de eredményében összhangzó becslése szerint az ajándék pénzbeli értéke huszezer forinttal tehető. A nagy-lelkű ajándékozó nevét tulajdon kívánsága folytán el kell titkolnunk, s csak örömmel fejezhajtuk ki azon tapasztalásunkon, hogy léteznek most is még hazánkban főurak, kik méltó versenytársai a muzeum s akadémiák alapítóinak.

Pulszky Ferencz.

Szerk.

Munkácsy mesterének két képe.

Olvasóink bizonyára emlékezni fognak Munkácsy Mihálynak e lapok hasábjain között életrajzából, hogy kitűnő festő hazánkfa, midőn még tanuló éveit élte, a müncheni festészeti akadémiából Düsseldorfba ment, hogy ott Knaus Lajos nagyhirű genre-festő műtermében tökéletesítse ízlését s nagyobb jártasságra tegyen szert a színek művészi kezelésében.

Művész hazája széles e világ, — mondja a magyar költő, s Knaus, mint elismert nagy művész, már ezért is otthon volna mindenütt, a hol műziséssel bíró emberek laknak, tehát minálunk is. De mivel egy magyar művész, ki nemzetének dícsőségét szerzett esztével a külföld előtt, oly sokat köszönhet az ő lelkiismeretes vezetésének: ép azért kétszeresen megerdemi a mester, hogy Magyarországon megismerkedjenek vele.

E kettős ok indított bennünket arra, hogy Knaus két kitűnő genre-képét bemutassuk olvasóinknak.

Knaus Lajos 1829. okt. 5-én született Wiesbadenben. Művészi tanulmányait Düsseldorfban kezdé, 1852-től 60-ig Párisban tanult s onnan Berlinbe költözött. De csakhamar Düsseldorfban állított műtermet s csak 1874-ben települt meg újra Berlinben, átvéve ott egy akadémia föl független mintaműtermet vezetését. A porosz király, érdemeinek méltánylásul, tanárá nevezte ki s földiszíté a „pour le mérite” renddel. A legtöbb festészeti akadémia megválasztá tiszteletbeli tagjának, s alig volt oly nevezetesebb kiállítás, mely érdemermekkel nem tüntette ki ott kiállított műveit.

Knaus az újabb korszaknak kétségtelenül legkiválóbb művészei közé tartozik. Szerencséses találatkonyság, a lelkiállapotok megfigyelésére szolgáló éles érzék, a kifejezés ereje, jellemzetessége és kellemé tünitki művészetét, valamint a színekkel való mesteri bánás. Kompozícióit a mesterkéletlen természetes élethűség jellemzi s az emberi alakok, állatok és tájrézletek művészi egybeolvasztása. A családi élet kedélyes jeleneteinek érzékettsége szívhez szóló kedvességet tud önteni, míg a gyermekvilágból merített alkotásai tele vannak egészséges, pezsgő humorral és felülmúlhatatlan bájjal; míg midőn bűnt vagy elvetemültséget fest, megrázó hatást ér el képeivel. Alakjainak éles és kifejező jellemzetességét lélektani mélység fokolja, s ez teszi őt kitűnő arcképfestővé is. Képei, melyek többnyire kisméretű egész alakokat mutatnak, tele vannak csodás élelenséggel.

Knausnak már első képei is nagy feltűnést keltettek, mint a paraszttáncz, a játékosok, a méhkedvelő, a temetési menet az erdőben, melylyel egy gonosztevő találkozik, Helfenstein grófnő — a művész egyetlen történelmi tárgyu festménye, — a vásári zsebtolvaj, stb. De nagy híre párisi s későbbi alkotásai emelték nevét, mint a templomszentelés utáni reggel, az aranylakodalom (legelterjedtebb műve), a keresztes cigányok az erdőben, szemfényvesztők a csűrben, a betegség, verekedők a part előtt, s egy csomó mesterinas-kép, a hol a szurtos fiúk mint gyermekörzök vagy titkos játékosok vannak feltüntetve.

Düsseldorfban készíté híres nagy képeit: a gyermekasztalt, a falusi temetést, a hauersteini parasztk gyűlését, melyek a német festészet legértékesebb termékei közé tartoznak s a világtárlatokon is kitüntetésben részesültek, s a kisebbek közül a babás gyermek, nagymama a maeskával, a kintornás, virágszedő leány, s egy egész sor genre-kép, melyekben tájrézsek, állat-csoportok növelik a hatást.

Knaus egy sorozat fali diszképet is festett, eredetileg saját étterme számára, de az oly feltűnést okozott, hogy a műfűrusok nem hagytak neki békét, míg meg nem szereztek tőle, természetesen, hogy ugyancsak borsos áron.

A művész azonban legjobban magyarázak saját műveit. A fametszet ugyan nem adja vissza a színeket, mindazonáltal fogalmat nyújt a kép rajzáról és kompozíciójáról. Knaus kisebb genreinek egyike, melyet ez alkalommal mutatunk be, egy *nemzeti köszöntőbe* jött leányt tüntet föl, egy u. n. Backfisch, a ki már nem gyermek, de még nem is kifejezett hajadon. Egy csomó virágot hoz egyik kezében, míg a másikban sokkal praktikusabb ajándékot: kopaszott ludat emel. Félj rocco-izlésű mult színdabbeli öltözetű kis szakácsnőnek gyaníttatná, ha nem tudnók, hogy ilyenek voltak Göthe gyermek-

